

हतेषु सर्वसैन्येषु पांडुपुत्रैरण्जिरैर्इत्यारभ्य शोकसंविग्रमनसश्चिन्ताध्यानपराभवानित्यंतःशल्यपर्वशेषो गदापर्वस्तस्य तात्पर्यं सर्वनाशोपि जीवितं दुस्संजं पराभूतमपिशृङ्खलानत्यजं नीतिच ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥
 धृतराष्ट्र उवाच हतेषु सर्वसैन्येषु पांडुपुत्रैरण्जिरैः ॥ मम सैन्यावशिष्टास्ते किमकुर्वत संजय ॥ १ ॥ कृतवर्मारूपश्चैव द्रोणपुत्रश्च वीर्यवान् ॥ दुर्योधनश्च मंदो
 त्माराजा किमकरोत्तदा ॥ २ ॥ संजय उवाच संप्राद्रवत्सु दारेषु क्षत्रियाणां महात्मनां ॥ विद्रुते शिविरे शून्ये भृशो द्विग्रास्त्रयोरथाः ॥ ३ ॥ निशम्य पांडुपुत्रा
 णां तदा वैजयिनां स्वनं ॥ विद्रुतं शिवि रं दृष्ट्वा सायान्हेराज गृद्धिनः ॥ ४ ॥ स्थानं नारोचयंस्तत्र तस्ते हृदमभ्ययुः ॥ युधिष्ठिरोपि धर्मात्मा भ्रातृभिः सहितोरणे ॥ ५ ॥
 तृष्टः पर्यचरद्राजन् दुर्योधनवधेऽप्यया ॥ मार्गमाणास्तु संक्रुद्धास्तव पुत्रं जयैषिणः ॥ ६ ॥ यत्नतो न्वेषमाणास्तैर्नैवापश्यन् जननाधिपं ॥ सहितीव्रणे वेगेन गदापा
 णिरपाक्रमत् ॥ ७ ॥ तं हृदं प्राविश च्चापि विष्टभ्यापः स्वमायया ॥ यदा तु पांडवाः सर्वे सुपरिश्रान्तवाहनाः ॥ ८ ॥ ततः स्वशिविरं प्राप्य व्यतिष्ठत स्वसैनिकाः ॥ ततः क
 पश्चद्रौणिश्च कृतवर्मार्चसात्वतः ॥ ९ ॥ सन्निविष्टेषु पार्थेषु प्रयातास्तं हृदं शनैः ॥ ते तं हृदं समासाद्य च श्रेते जनाधिपः ॥ १० ॥ अभ्यभाषंत दुर्योधनत्वया ॥ ११ ॥ प्रतिविद्धाश्च भूयि
 सि ॥ राजन्नुत्तिष्ठ युद्धस्वसहास्माभिर्युधिष्ठिरं ॥ १२ ॥ जित्वा वापृथिवीं भुंक्त्व हतो वा स्वर्गमाप्नुहि ॥ तेषामपि बलं सर्वहंतं दुर्योधनत्वया ॥ १३ ॥ प्रतिविद्धाश्च भूयि
 षु ये शिष्टास्तत्र सैनिकाः ॥ न ते वेगं विषहि तु शक्तास्तव विशांपते ॥ १४ ॥ अस्माभिरपि गुप्तस्य तस्मादुत्तिष्ठ भारत ॥ दुर्योधन उवाच दिष्ट्या पश्यामि वो मुक्ता
 नीह शालु रूपक्षयात् ॥ १५ ॥ पांडुकौरवसंमर्दा जीवमानान् नरर्षभान् ॥ विजेष्यामो वयं सर्वे विश्रान्ता विगतक्लमाः ॥ १६ ॥ भवंतश्च परिश्रान्ता वयं च भृशवि
 क्षताः ॥ उदीर्णं च बलं तेषां तेन युद्धं न रोचये ॥ १७ ॥ न त्वेतद् द्रुतं वीराय द्वाभ्यो महदिदं मनः ॥ अस्मासु च पराशक्तिर्न तु कालः पराक्रमे ॥ १८ ॥ विश्रम्येकां निशाम
 द्य भवद्भिः सहितोरणे ॥ प्रतियोत्स्याम्य हं शत्रून् श्वो न मेस्य त्रसंशयः ॥ १९ ॥ संजय उवाच एवमुक्तो ब्रवीद्वौणीराजानं युद्धदुर्मदं ॥ उत्तिष्ठ राजन् भद्रं ते विजे
 ष्यामो वयं परान् ॥ २० ॥ इष्टापूर्तेन दानेन सत्येन च जयेन च ॥ शपेराज न्यूयात्थ दधनि ह निष्यामि सोमकान् ॥ २१ ॥ मास्मय ज्ञरुतां प्रीतिमाप्नुयांस ज्ञनोचितां ॥
 यदीमां रजनीं व्युष्टां न हि हन्मि परानुरणे ॥ २२ ॥ नाहत्वा सर्वपांचालान् विमोक्ष्ये कवचं विभो ॥ इति सत्यं ब्रवीम्येतत्तन्मे शृणु जनाधिप ॥ २३ ॥ तेषु संभाषमाणेषु व्या
 धास्तं देशमाययुः ॥ मांसं भारपरिश्रान्ताः पानीयार्थं यदृच्छय ॥ २४ ॥ ते हि नित्यं महाराज भीमसेनस्य लुब्धकाः ॥ मांसं भारानुपाज दुर्भक्त्या परमया विभो ॥ २५ ॥

॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥